

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І. МЕЧНИКОВА  
Факультет гідрометеорології і екології  
**Кафедра екологічного права і контролю**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ  
ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ**

|                                      |                                                                                                                                                                                                                                              |
|--------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Рівень вищої освіти:</b>          | Другий (магістерський)                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Галузь знань:</b>                 | G Інженерія, виробництво та будівництво                                                                                                                                                                                                      |
| <b>Спеціальність:</b>                | G18 «Геодезія та землеустрій»                                                                                                                                                                                                                |
| <b>Освітньо-професійні програми:</b> | «Геодезія та землеустрій»                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Семестр, рік навчання:</b>        | 3 семестр, 2 рік навчання                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Статус дисципліни</b>             | Вибіркова                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Обсяг:</b>                        | 3 кредити ЄКТС, 90 годин, з яких:<br>Очна форма навчання: лекції – 16 годин, практичні заняття – 14 годин, самостійна робота – 60 годин<br>Заочна форма навчання: лекції – - годин, практичні заняття – - годин, самостійна робота – - годин |
| <b>Мова викладання:</b>              | Українська                                                                                                                                                                                                                                   |
| <b>День, час, місце:</b>             | Відповідно до розкладу                                                                                                                                                                                                                       |
| <b>Викладачі:</b>                    | Марина Олександрівна ТИМОЩУК, старший викладач кафедри екологічного права і контролю                                                                                                                                                         |
| <b>Контактна інформація:</b>         | 0506521986<br>marinodessa@gmail.com                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Робоче місце:</b>                 | Львівська, 15,<br>Кафедра екологічного права і контролю (ауд. 408)                                                                                                                                                                           |
| <b>Консультації:</b>                 | Онлайн-консультації за потребою кожний робочий день з 15.00 до 17.00 за адресою<br>marinodessa@gmail.com                                                                                                                                     |
| <b>Передреквізити:</b>               | Знання нормативно-правової бази в галузі охорони навколишнього середовища, раціонального використання природних ресурсів та екологічної оцінки стану довкілля.                                                                               |
| <b>Постреквізити:</b>                | Знання і практичні навички щодо здійснення екологічного аудиту і надання рекомендацій на                                                                                                                                                     |

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        | усунення виявлених недоліків..                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
| <b>Мета навчальної дисципліни:</b>     | Ознайомлення студентів з правовими підставами організації та здійснення екологічного аудиту в Україні, формування уяви про особливості проведення різних видів екологічного аудиту. Формування у студентів теоретичних знань та практичних навичок, необхідних для проведення різних видів екологічного аудиту.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
| <b>Завдання навчальної дисципліни:</b> | Сформувати у студентів теоретичні знання для проведення екологічного аудиту.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Очікувані результати навчання:</b>  | <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен</p> <p><b>знати:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- вимоги закону України «Про екологічний аудит»;</li> <li>- рекомендації державного стандарту ДСТУ ISO 19011:2019;</li> <li>- мету і завдання екологічного аудиту.</li> <li>- основні принципи здійснення екологічного аудиту;</li> <li>- порядок сертифікації екологічного аудиту;</li> <li>- права та обов'язки екологічного аудитора.</li> </ul> <p><b>вміти:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- визначити мету екологічного аудиту;</li> <li>- скласти інформаційний запит для формування завдання на проведення екологічного аудиту;</li> <li>- сформулювати завдання на проведення екологічного аудиту;</li> <li>- укласти договір на проведення екологічного аудиту;</li> <li>- підготувати перелік питань для опитувальника з урахуванням специфіки діяльності об'єкту аудиту;</li> <li>- уявляти особливості проведення певного виду екологічного аудиту;</li> <li>- приймати участь у проведенні екологічного аудиту.</li> </ul> <p><b>бути здатним:</b></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- виявляти, ставити та вирішувати проблеми;</li> <li>- генерувати нові ідеї;</li> <li>- планувати і виконувати теоретичні та/або прикладні дослідження;</li> <li>- критично осмислювати сучасні проблеми в сфері охорони довкілля;</li> <li>- обґрунтовувати і оцінювати невідповідності господарської діяльності вимогам чинного природоохоронного законодавства.</li> </ul> |

|                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Зміст навчальної дисципліни:</b></p> | <p style="text-align: center;">Назви тем</p> <p style="text-align: center;"><b>Змістовний модуль 1.</b></p> <p style="text-align: center;"><b>Нормативно – правова база проведення екологічного аудиту</b></p> <p><b>Тема 1. Історія виникнення екологічного аудиту.</b><br/>Загальні поняття екологічного аудиту. Визначення екоаудиту. Характерні особливості. Місце аудиту у системі екологічного менеджменту і аудиту (СЕМА). СЕМА в Європейському Союзі. Екологічна заява. Екоаудит в системі екоменеджменту України і природоохоронної діяльності.</p> <p><b>Тема 2. Нормативна база щодо екологічного менеджменту.</b><br/>Міжнародні стандарти ISO серії 14000. Структура ISO 14001:2022. Стандарти України в області екологічного менеджменту.</p> <p><b>Тема 3. Законодавча база щодо здійснення екологічного аудиту в Україні</b><br/>Основні положення Закону України «Про екологічний аудит». Мета, основні завдання і принципи екологічного аудиту. Сфера проведення і форми екологічного аудиту. Види екологічного аудиту. Вимоги до виконавця екологічного аудиту. Права та обов'язки виконавця екологічного аудиту. Права та обов'язки замовника екологічного аудиту. Органи управління в сфері екологічного аудиту. Відповідальність за порушення законодавства про екологічний аудит.</p> <p><b>Тема 4. Сертифікація екологічних аудиторів</b><br/>Кваліфікаційні вимоги до кандидатів-аудиторів. Порядок надання та розгляду документів. Порядок проведення кваліфікаційних іспитів екоаудиторів. Форма сертифікату екологічного аудитора. Термін дії сертифікату. Продовження, припинення чи зупинення терміну дії сертифікату. Підвищення кваліфікації екологічних аудиторів. Реєстрація екологічних аудиторів. Ознайомлення з реєстром екоаудиторів.</p> <p style="text-align: center;"><b>Змістовний модуль 2.</b></p> <p style="text-align: center;"><b>Методологія екологічного аудиту</b></p> <p><b>Тема 5. Підготовка до здійснення екологічного аудиту.</b><br/>Визначення можливості здійснення аудиту. Формування завдання на проведення екологічного аудиту. Визначення сфери аудиту; форми, мети і завдання аудиту, критеріїв аудиту. Укладання договору на проведення екологічного аудиту. Призначення керівника групи з екоаудиту. Підготовка опитувальника. План проведення екоаудиту. Робочі документи, необхідні для реєстрування інформації в ході аудиту.</p> <p><b>Тема 6. Проведення екологічного аудиту на об'єкті</b><br/>Вступна нарада. Збір та підготовка інформації. Обстеження об'єкту. Відбір проб та проведення лабораторних досліджень. Підготовка звіту за результатами аудиту. Заклучна нарада. Порядок проведення екологічного аудиту і організації еколого-аудиторської діяльності. Складання аудиторського висновку. ДСТУ ISO 19011:2012 «Настанови щодо здійснення аудитів систем управління якістю і (або) екологічного управління».</p> |
|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                  | Екологічний аудит та «зелені технології». Досвід зарубіжних країн щодо оцінки природного стану і місцевості.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Методи навчання:</b>          | Лекції, пояснення, дискусії; виконання практичних робіт, захист практичних робіт, написання модульних робіт.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Рекомендована література:</b> | <p style="text-align: center;"><b>Основна</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Тимошук М.О. Екологічний аудит. Конспект лекцій. Одеса, 2016р. 85с.</li> <li>2. Галушкіна Т.П., Грановська Л.М., Кисельова Р.А. Екологічний менеджмент та аудиті. Навчальний посібник (стереотипне видання). Київ: Українська книга, 2025. 456с.</li> <li>3. Біленко С. В. Екологічний аудит: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2020. 180 с.</li> </ol> <p style="text-align: center;"><b>Додаткова</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Бігун Т.,Полтавець Ф., Туліна Е. Екологічний аудит в Україні: шляхи вирішення деяких проблем. <i>Підприємництво, господарство і право</i>. 2020. Вип. 11. С. 92-97. <a href="http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/16">http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/11/16</a>.</li> <li>2. Д.С.Рижко, Т.Л. Слюніна, Л.В. Митрофанова Удосконалення екологічного аудиту в Україні: аналіз законодавства та міжнародного досвіду//бізнес Інформ. 2025. №4. С.376-282.</li> <li>3. Довгань О. Д. Екологічна безпека в Україні: правові та управлінські аспекти. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 220 с.</li> <li>4. Методичні рекомендації щодо підготовки, здійснення та оформлення звіту про екологічний аудит. / Центр екологічного консалтингу та аудиту Мінприроди України . 2006р. Режим доступу ecolabel.menr.gov.ua</li> </ol> <p style="text-align: center;"><b>Нормативно-правові документи зі змінами на рік навчання:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991р. №1264-ХІІ.</li> <li>2. Закон України «Про екологічний аудит» від 24.06.2004р. №1864- ІУ.</li> <li>3. Закон України «Про внесення змін до деяких законів України з метою забезпечення врахування екологічних вимог у процесі приватизації» від 24.06.2004р. №1863- ІУ.</li> <li>4. ДСТУ ISO 19011-2019 Настанови щодо аудиту</li> </ol> |

|                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                        | <p>систем менеджменту. Київ: Держспоживстандарт України, 2018.</p> <p>5. ДСТУ ISO 14001:2022 Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування. Київ: Держстандарт України. 2022.</p> <p>6. ДСТУ ISO 14004:2022 Системи управління навколишнім середовищем. Загальні настанови щодо принципів управління, систем та засобів забезпечення. Київ: Держстандарт України. 2022.</p> <p>7. Наказ Мінприроди України від 29.01.2007р. №27 «Про затвердження Положення про сертифікацію екологічних аудиторів».</p> <p style="text-align: center;"><b>15. Електронні інформаційні ресурси</b></p> <p>1. Репозитарій ОНУ імені І.І.Мечникова<br/><a href="https://dspace.onu.edu.ua/home">https://dspace.onu.edu.ua/home</a></p> <p>2. Репозитарій факультету ФГМіЕ<br/><a href="http://eprints.library.odku.edu.ua">http://eprints.library.odku.edu.ua</a></p> <p>3. Бібліотека ОНУ імені І.І.Мечникова<br/><a href="http://lib.onu.edu.ua/">http://lib.onu.edu.ua/</a></p> <p>4. Одеська національна наукова бібліотека<br/><a href="http://www.ognb.odessa.ua/">http://www.ognb.odessa.ua/</a></p> <p>5. Бібліотека ім. В.Вернадського<br/><a href="http://www.nbuv.gov.ua/">http://www.nbuv.gov.ua/</a></p> <p>6. Електронний портал Верховної ради України<br/><a href="http://www.zakon.rada.gov.ua/">http://www.zakon.rada.gov.ua/</a></p> |
| <b>Оцінювання:</b>                     | <p>Поточний контроль:</p> <p>Очна форма: написання змістових модулів з лекційної частини, усне опитування на початку лекції за матеріалом попередньої лекції, оцінювання захист практичних робіт.</p> <p>Заочна форма: написання змістових модулів з лекційної частини, захист практичних робіт.</p> <p>У ході поточного контролю здобувач може отримати максимальну оцінку 100 балів. Разом за змістовий модуль 1 (лекційна та практична частини) може отримати - 56 балів, за змістовий модуль 2 (лекційна та практична частини) – 44 бали. На практичних заняттях за виконання роботи та захист – 10 балів на кожному практичну роботу і 10 балів за презентацію.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»):</b> | <p>Відвідування занять є обов'язковим. Навчання відбувається он-лайн з використанням дистанційних технологій. Відпрацювання пропущених занять має бути</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|-------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Відвідування занять<br/>Регуляція пропусків</b>    | регулярним за домовленістю з викладачем у години консультацій. Порядок та умови навчання регламентуються «Положенням про організацію освітнього процесу в ОНУ імені І. І. Мечникова» (polozorg-osvit-process_2022.pdf).                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Дедлайни та перескладання</b>                      | У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати контрольну роботу за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.                                                                                                                                                                                                                          |
| <b>Політика академічної доброчесності</b>             | Під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.       |
| <b>Політика щодо використання штучного інтелекту</b>  | В ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється. |
| <b>Використання комп'ютерів/ телефонів на занятті</b> | Під час занять не дозволяється користуватися мобільними телефонами, які попередньо мають бути переведені у беззвучний режим.<br>Електронні пристрої використовуються лише за умов наявності відповідної вимоги в навчальному завданні.                                                                                                                                                                                                                                     |
| <b>Комунікація</b>                                    | Всі робочі оголошення або надсилаються через старосту академгрупи на електронну пошту, або через чат академгрупи у Viber/Telegram. Студенти мають регулярно перевіряти повідомлення і вчасно на них реагувати.                                                                                                                                                                                                                                                             |